

Közös európai haderő?

Jean-Claude Juncker, az Európai Bizottság elnöke 2015 márciusában a német *Welt am Sonntag*-nak adott interjújában egy közös európai hadsereg felállítása mellett érvelt azzal, hogy hiteles európai közös kül- és biztonságpolitika (CSDP) nem létezhet hiteles katonai erő nélkül. A javaslat nem új, hiszen a brüsszeli védelmi szerződés országai már az 1950-es évek elején szerettek volna közös haderőt létrehozni – sikertelenül. Bár ma az Európai Unió már rendelkezik közös biztonság- és védelempolitikával, az európai védelem mégis rossz állapotban van.

Az európai haderőlétszám és védelmi költségvetés az elmúlt években *folyamatosan csökkent*: ma 1 millió 450 ezer katona szolgál az uniós tagországokban, a védelmi kiadások 190 milliárd euró (a világ összkiadásainak 12%-a) körül stagnálnak. A nemzeti össztermék védelemre fordított 1,45%-os aránya lényegesen kevesebb a világ 2,45%-os GDP-kiadásai-val szemben, és különösen elmarad Kína és Oroszország hasonló mutatói mögött. Európa a gazdasági válság leküzdése után sem hajlandó több forrást fordítani a védelemre, ami tovább erősíti az Európai Unió katonailag „törpe” megítélését. Egyedül a békemissziók területén igyekeznek a szervezet lépést tartani az ENSZ-szel és a NATO-val (mintegy 10 ezer katona szolgál műveletekben), az európai haderők konvencionális hadviselési képessége azonban komoly kétségeket vet fel. Bár folyamatosan fejlődik a CSDP intézményrendszere, a *legtöbb katonai nemzetközi együttműködési forma az EU-struktúráján kívül* alakult ki.

Nem várható azonban, hogy minden tagország gyorsan azonosuljon ezzel a gondlattal. Ugyanakkor az Európai Tanács egyszer bizonyította, hogy nehéz helyzetekben tud előremutató döntéseket hozni. *Az 1999-es koszovói válság után felismerte, hogy az önálló kül- és biztonságpolitikához önálló katonai akcióképességgel kell rendelkezni.* Most, az orosz veszély hatására, az Európán belüli hagyományos és hibrid hadviselésre alkalmas európai haderő felállításának kérdésére kell választ adni.

A közös európai haderő létrehozásának receptjét az Európai Parlament már 2009-ben megalkotta és elfogadta. A *szinkronizált európai haderő (SAFE)* koncepciója közös civil és katonai struktúrák, erők létrehozását célozza uniós vezetés alatt. Bár az elmúlt fél évtizedben a koncepció megvalósítása terén kevés történt, 2014-ben mégis valami elindult: Hollandia egy légi mozgékonyaságú dandárt rendelt békeidőszakban német vezetés alá. Más nemzetek (Lengyelország, Ausztria) is készek az új modellhez csatlakozni, amely szinkronban van a NATO „keretnemzet”-koncepciójával.

Az előrehaladáshoz azonban nemcsak vízióra, hanem türelemre, nyitottságra és folyamatos konzultációra van szükség. Az európai haderő tervére sokan gyanakvással, ellenérzéssel és idegenkedéssel tekintenek, az amerikai szövetségesek sem fogadták örömmel a junckeri bejelentést. *Megint szükség lesz egy élcsapatra, amelynek funkcióját most a brit–francia tandem helyett talán a német–francia kettős vagy a weimari hármak tudnák betölteni.* Evolúciós építkezésre van szükség, amelyhez legfelsőbb szintű politikai döntések kellenek. Az EU Tanácsa 2015 közepén tárgyalja újra az európai védelem kérdéskörét. Itt az idő a cselekvésre.